

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:
Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:
Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Harminczegyedik évfolyam. IX. füzet. 1892. szeptember hó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak, 3 frt kedvezményi árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapestben, Lipótváros, Alkotmány utca, 10. szám. II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

A cserüzem jövedelmezése.

Irta: Kallina Károly m. kir. erdőmester.

A visegrádi m. kir. erdőgondnokság kerületében, Tóthfalu község határában fekvő kincstári erdőbirtoknak a tahii Kalicsa nevű 412·9 k. hold kiterjedésű része cserüzemre van berendezve s a törvényszerűleg jóváhagyott üzemterv szerint 20 éves fordában kezeltek; kihasználásra az üzemtervben 20 kat. hold évi vágásterület évi 401·6 köbméter fahozammal van előírva.

Az 1888-ik évvel az első forda időtartama lejárt, s így az 1889. évtől kezdve olyan cservágások kerültek fejsze alá, melyek a múlt fordában már egyszer kihasználva voltak; e vágás területek tehát már alkalmasaknak tekinthetők arra nézve, hogy fa- és kéregtermésükből s ezek jövedelméből magának a cserüzemnek jövedelmezőségére következ-

tethessünk, minthogy rajtuk ezt az üzemmódot meghonosítottanak lehet mondani. Czélszerűnek vélem tehát, e második fordán is tul esett cserkéregvágások kihasználásának eredményéről, és jövedelmezéséről az utolsó három évi vágások átlagos eredménye alapján a tisztelt szakközönségnek tájékoztatást nyújtani.

A cserkéreghántásra a közönséges vágásosztás szerint berendezett erdőttest a pilisi hegyláncznak a szt. - endrei Duna-ág felé hajló északi és keleti oldalán terül el 350 *m* tengerszintfeletti magasságban, középhegység jellegével bíró hegyoldalon, melynek lejtje a 15%-ot tul nem haladja.

Az erdőterület altalaja trachit, melyben jelentékeny mennyiségben fordul elő a quarcz; e kőzet keménysége nagy befolyással van a feltalaj minőségére is, amennyiben az elmállásnak nagy mértékben ellenáll. A talaj felső rétege az egész erdőtestben egyforma és közép mélységű korhanyos, homokos anyagból áll, mely azonban helyenkint igen sekély.

A fahozam földolgozását és a cserkéreg hántását a pilisi vidéken lakó tótajku munkások végzik, a termelt fát és kérget pedig a vágásból 3·5 kilométernyire fekvő Tóthfalu melletti dunaparti rakhelyig szabályozott utakon a szigeten lakó földmivesek szállítják tengelyen.

Az 1889-ik évtől kezdve a rendes évi cservágásoknak kihasználása a Poeschl fiai bécsi börgyáros cégnek 6 évre van átadva. A cég a cserkéregtermelést az erdőkincstárral kötött szerződés értelmében saját költségén tartozik teljesíteni, míg a termelt kéregnek és faanyagának a dunaparti rakhelyre való szállítása s felrakása a kincstár költségén történik. Az 1 méter hosszú, 1 méter széles és 1·1 méter magas dorongfa rakásokért, a kéreg árát is beleértve, a cég tőár fejében a választékok, helyesebben a fa vastag-

sága szerint különböző egységi árral fizet, még pedig a 7 *cm*-nél vastagabb hántott fáért 4 frt 30 krt, a 7 *cm*-nél vékonyabb hántott fáért 3 frt 35 krt., a hántásra nem alkalmas ugynevezett fekete fáért pedig 2 frt 75 krt, s végül a 4 *cm*-nél vékonyabb galy- és rózsefáért 70 krt.

Az utolsó három évi vágás eredményének átlagát véve, egy-egy évi vágás után esik 30 k. holdnyi vágásterületre:

24	ü ^{rm} ³	7	<i>cm</i> -nél	vastagabb	hántott	fa,
135	»	4	»	vékonyabb	»	
8	»			feketefa,		
200	»	4	<i>cm</i> -nél	vékonyabb	hántott	galyfa.

Ezen választékok után fizetett a Poeschl fiai cég egyenkint:

24	×	4.30	=	103	forint	20	krajczárt
135	×	3.35	=	452	»	25	»
8	×	2.75	=	22	»	—	»
200	×	0.70	=	140	»	—	»
tehát összesen:				<u>717 forint 45 krajczárt.</u>			

Ebből az összegből levonva az összesen 90 frt 18 krra menő költséget, a mibe a dunaparti rakhelyre szállított és ott felrakásolt 167 ü^{rm}³ fának szállítása és felrakásolása, ü^{rm}-enkint 50 + 4 = 54 krral számítva, került s mely költséget a szerződések értelmében a kincstár tartozik fedezni, marad a 20 holdnyi vágásterület után tiszta bevétel 627 frt 27 kr., vagyis holdankint 31 frt 36 kr.

Feltéve, hogy ezen terület nem cserkéreg termelésre szánt cser-erdőüzemben, hanem egyszerű sarj-erdőüzemben, de szintén 20 éves fordában kezeltetnék és a hántás által eltávolított kéreg, mi a kísérletek szerint a feldolgozott

fatömegnek 25 százalékát teszi — mint tüzelőanyag a tótfalusi dunaparti farakhelyen az árszabály szerint értékesítenék, a pénzeredmény a következő volna :

7 <i>cm</i> -nél vastagabb	30 × 3.20 =	96	frt —	kr.
7 » vékonyabb	149 × 2.3 =	388	»	70 »
selejetes fa	8 × 2.55 =	20	»	40 »
galyfa a vágásban	250 × 0.45 =	112	»	50 »
		<hr/>		
Összesen :		617	frt	60 kr.

ebből levonva a Dunapartra szállított és ott felrakásolt 207 *ü*rm dorongfának vágatási, szállítási és felrakásolási költségeit, *ü*rméterenkint (25 + 50 + 4) = 79 krral számítva, összesen 153 frt 53 krt, marad tiszta bevétel 463 frt 17 kr., vagyis holdankint 23 frt 15 kr. Ezen jövedelmet a Pöeschl céggel kötött szerződés megkötésénél elért 31 frt 20 kr. eredménynyel összehasonlítva, holdankint 8 frt 11 kr. több bevétel mutatkozik a cserüzem előnyére.

A kísérletekből az is kiderült, hogy 4 *ü*rm³ hántott fának termelésére 142 drb 4 *cm* vastag tölgytörzs szükséges, mely nyers állapotban 530 *kg*-ot nyomó kérget szolgáltat. E kéreg 4 heti szárítás után csak 304 *kg*-ot nyomott, tehát 20 hold területű vágáson 450 *ü*rm hántott fából termeltetett 34884 *kg* száraz kéreg, vagyis holdankint 1744.2 *kg*.

Daczára annak, hogy a Pöeschl cég által fizetett árak a cserkéreg-vágások értékesítésénél az első helyet foglalják el az országban és a Pöeschl cég a szerződési feltételeknek minden tekintetben a legnagyobb pontossággal meg felel, ezen cserüzemből elért eredmény épen csak kielégítőnek mondható, ami abban leli magyarázatát, hogy a cserüzemre berendezett erdőrészt tényleges fahozamra

nézve a használatban levő termési táblákkal szemben alig éri el a IV. termőhelyi osztályt, a Duna s a fővárosi fapiacz közelsége következtében ezen cserüzerosztályban termelt faanyagának ára már oly magasan áll, hogy a fatömegben a kéregnek lehántása által előidézett 25 százalék apadásnak faértéke a nyert kéregre eső értéket jelentékenyen leszállítja.

Az eddig elősoroltakból azon elvitázhatatlan következtetést vonhatni, hogy a cserkéreghántó üzemnek csak ott lehet létjogosultsága, ahol az erdő állab- és talajviszonyai olyképen alakulnak, hogy a cserüzemre berendezni szándékolt erdő legalább is a III. termőhelyi osztályba legyen sorozható és ahol a tűzifa értékesítése oly kedvezőtlen, hogy a hántásra alkalmas 7 *cm*-en alóli gömbölyű fának épenséggel semmi vagy csak igen esekély ára van.

De nem szabad elfelednünk azt sem, hogy a vágástér, mivel a cserhántó üzemnél a döntés a melegebb időszak beálltával veszi kezdetét, a nap hevének és a szárító szeleknek nagyon ki van téve és e miatt a talaj termőképességében sokat veszít s minthogy sok gyom verődik fel, a sarjak fejlődése igen meg van nehezítve s így kénytelenek vagyunk a hézagokat 2—3 éves erőteljes tölgycesmetével pótolni.

Különösen óvakodni kell, nehogy a gyomfák elszaporodjanak; mert másként ezek a cserkéregtermelésre nem alkalmas fanemek a cserhántásra berendezett erdőt már az első fordaszak alatt annyira ellepnék, hogy a tölgy a folytonos nyomás alatt csak sinlődve tudná magát fenntartani, ha ugyan egészen el nem nyomatnék.

A különböző ipari czélokra és a vízépitésre eddigelé talán a tölgy a legkevésbé nélkülözhető fanem és épen e miatt nem volna szabad valamennyi szép, fiatal tölgyest

cserkéreg termelés áldozatául oda adni, még akkor sem, ha e módon talán nagyobb jövedelem ígérkeznék is. A bőrgyártó ipar évről-évre annyira halad s a cserüzem is mindinkább terjed; a korosabb tölgyerdők pedig fogynak.

A tölgy műszer- és épületfa termelésére alkalmas állaboknak kellő mennyiségben való fentartásáról pedig ideje korán kell gondoskodni, mert ez a feladat később mindig nehezebb és nehezebb lesz.

Állandó és ideiglenes csemete-kertek.

Irta: H a t h a l m i G a b n a y F e r e n c z m. kir. erdész.

Amit a csemete-kertek e két neméről a tankönyvek és a szaklapok utján tudunk, mindössze annyiból áll, hogy az állandók lehetőleg az erdőtest közepén, kényelmesen hozzáférhető területen, jó talajon létesíttessenek, míg az ideiglenesek követik a vágásokat vagy más erdősitendő területeket.

Az állandó kertek előnyeiképen felszokták hozni, hogy a telepítési költségek nem ismétlődnek, a jó karban tartás és ápolás sem kerül sokba s így kedvező domborlati viszonyok között, midőn a csemeték szekéren s egyáltalában könnyen szállíthatók az erdő bármely zugába, tehát sík és dombos vidéken legajánlatosabbak. Az ideiglenes kerteket pedig leginkább a magas hegységben szokták ajánlani, hol a csemetéket különben emberek vagy állatok hátán kellene az ültetés helyére vitetni, ami az erdősitést igen megdrágítaná; további előnyük pedig az volna, hogy a csemeték ugyanazon éghajlati és talajviszonyok között nevelkednek, mint amelyek közé a kiültetés folytán kerülnek s így köny-